

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofredactie: P. H. Schmitz S. J., Ignatius College Valkenburg (L.) Telef. 35. Mederedacteurs: Jos. Cremers, Hertogsingel 10, Maastricht; F. J. H. M. Eyck, Beek (L.); J. Pagnier, Alexander Battalaan, Maastricht.
Drukkerij v.h. Cl. Goffin, Nieuwstr. 9, Maastricht. Tel. 45.

Verschijnt **Vrijdags** voor den eersten Woensdag der maand en wordt den Leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 3.60 per jaar, afzonderlijke nummers 30 cent. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging der Maandelijksche Vergadering in December. — Nieuw lid. — Verslag Maand. Verg. 5 November. — H. Dettmer S. J., Neue Cynipiden aus den Niederlanden II. — H. Schmitz S. J., Mitteilungen über allerlei Phoriden (vervolg). — P. Hens, Avifauna van Limburg (vervolg).

Bij gelegenheid van de **Maandelijksche Vergadering** in December (op **WOENSDAG 3 DECEMBER** e.k. in het Natuurhistorisch Museum, precies om 6 uur n.m.) zal Burgemeester **P. Hens** van **Valkenburg** eene lezing met lichtbeelden houden over **HET TREKKEN DER VOGELS**.

NIEUW LID.

J. van Aubel, Oeverwal, Maastricht.

VERSLAG DER MAANDEL. VERGADERING VAN 5 NOVEMBER II.

Aanwezig de Heeren: Rector Jos. Cremers, Ligtenberg, P. Hens, A. Kengen, v. Rummelen, J. Pagnier, L. Keuller, C. Idzerda, L. Leysen, Korting, Br. Bertrandus, Br. Theodorik, Fr. Paulussen, F. Bouchoms, Ed. Nyst, W. de Backer, J. Maessen, Dr. v. d. Meer, Dr. Beckers, F. Kurris, Lückner, G. H. Waage.

Om ongeveer 6 uur opent de voorzitter met een welkomswoord de vergadering en verleent 't woord aan den heer **v. Rummelen**, die een voorloopige mededeeling doet over de Stratigraphie van het Limburgsche Krijt. Het Maastrichtsch krijt, aldus spreker, bestaat in de omgeving van Maastricht en Valkenburg uit zachte tufkrijtlagen, afwisselend met hardere tauw- en heertbanken, die aangegeven worden met de symbolen Md., Mc., en Mb. Aan de basis ligt het zoogenaamde coprolithenlaagje, van enkele centimeters dikte, het Ma.

Algemeen wordt aangenomen, dat dit coprolithenlaagje het equivalent is van het Kunrader krijt, hetwelk bestaat uit harde kalksteen met zachte tusschenbanken ter dikte van circa 100 M. De westelijke grens van het Kunrader krijt

was tot heden bekend tot bij den Schaasberg, in den Dölkesberg. Uit boringen, verricht voor de aarding van de overlandlijn van Staatsmijn Emma naar Maastricht, werden aanduidingen van een meer westelijke verbreiding tot bij Amby gevonden.

Bij het zoeken naar een winplaats van zuiver drinkwater voor de Gemeentewaterleiding der stad Maastricht, werden deze aanduidingen bevestigd. Onder een laag tufkrijt met vuursteenbanken ter dikte van circa 12 M., ($\pm$ 26 M. onder maaiveld) werd Kunrader Kalksteen getroffen met een minimumdikte van 25 M. Het coprolithenlaagje ligt bij Lichtenberg op $\pm$ 52 M. + A. P. De bovenkant van het Kunrader krijt in de waterleidingboring bij Amby ligt op 28 M. + A. P., of 24 M. dieper dan het Coprolithenlaagje bij Lichtenberg, terwijl de basis bij Amby nog beneden 3 M. + A. P. gelegen is.

Deze groote verschillen in ligging en dikte op een afstand van slechts 4,5 K.M. doen terecht twijfelen aan de juistheid van de gelijkstelling, dat het coprolithenlaagje het equivalent zoude zijn van het Kunrader krijt.

Bovendien komt midden in het kalksteenmassief nog een tufkrijt-eiland voor bij het station Klimmen-Ransdaal, waarvan de grootte nog niet juist bekend is, terwijl in het kalksteenprofiel in de omgeving van Kunrade een Bryozoënlage aanwezig is, zoowel boven als onder in het profiel. Een en ander wijst erop, dat de stratigraphische indeeling van het bovenste krijt dringend herziening behoeft. Meer feitenmateriaal zal daarvoor echter noodig zijn.

Spreker meende daarom deze mededeeling niet achterwege te mogen laten, opdat zij die thans het krijt bestudeeren, hiermede rekening kunnen houden.

De heer **Keuller** merkte in verband met 't voorgaande op, dat 't verschil in hoogte tusschen 't coprolithenlaagje bij St. Pieter en 't Kunrader krijt bij Amby verklaart kan wor-

den door een breuk aan te nemen. 't Verschil in dikte is echter een bezwaar. Kan een laag over zoo'n korte afstand „auskeilen“?

Of 't verschil in aantal gevonden Sauriërs in 't Oosten en Westen zou wijzen op een „auskeilen“ naar 't Oosten, zooals Ubachs meende te mogen concludeeren, betwijfelt de heer v. Rummelen sterk, daar hij 't verschil in aantal meer toeschrijft aan een onvolledig onderzoek.

De heer Hens overhandigt den voorzitter hierna eenige steenen, waaronder een klappersteen en vraagt naar de ontstaanswijze hiervan. De heer v. Rummelen zegt, dat over 't ontstaan van klappersteenen meerdere hypothesen zijn, die hij gezamenlijk zal bespreken op een der volgende vergaderingen.

Rector Cremers, nu 't woord nemend, toont eenige fossiele beenderen en gesteenten uit de kleigroeve v. Canoy Herfkens bij Venlo, zeer goed verzameld door den heer Wielerders te Venlo. Bijzondere belangstelling trekken eenige beenstukken van *Trogontherium*, een groote beversort, alle gedetermineerd door Mej. Dr. A. Schreuder te Amsterdam. Prof. Dubois beschreef voor 't eerst een dergelijke vondst, eveneens uit de klei van Tegelen. Hierna circuleert een foto van de reconstructie van de *Pithecanthropus erectus*, zooals deze zich bevindt in 't kabinet van den vinder Prof. Dubois.

De heer Keuller bespreekt hierna 't polarisatiemicroscop en 't principe van polarisatie, terwijl hij tevens eenige slijpplaatjes onder 't microscop laat zien.

Mededeelingen op entomologisch gebied doet de heer Lückner. In de omgeving van Roermond vond spreker in 1921 exemplaren van *Agrotus puta*, die vermeld werden voor te komen in België en Engeland. Na '21 vond hij geen exemplaren meer. In 1923 werd op heide aangetroffen *Agrotus sobrina*. In Maart werden op een doornhaag honderden exemplaren gevonden van *Bapta pictoria* die aangegeven is als zeldzaam in Europa. Regelmatig werden exemplaren van *Hadena funerea* gevangen.

Met een woord tot opwekking, vooral tot de jongeren, om de entomologie van Limburg weer flink aan te vatten, sluit de voorzitter om ongeveer half negen de Novembervergadering.

NEUE CYNIPIDEN AUS DEN NIEDERLANDEN II.

von

H. Dettmer, Slagharen (O.).

Gattung PERICLISTUS Förster.

1. *P. spinosissimae* spec. nov.

Ich gebe nur die Unterschiede von *P. caninae* Hartig.

Fühler ausnahmslos braunschwarz, selten beim ♂ am 3. Glied ein rötlicher Schimmer. Parapsidenfurchen hinten eigentlich nur ange-

deutet, zuweilen durch einen eingedrückten, breiten, glatten Fleck. Flügelschuppe schwarz. Streifen der Mesopleure verwischt, in der Mitte mehr als rings am Rande; zuweilen ist fast die ganze Mesopleure glatt und glänzend. Beine wenig dunkler als bei *P. caninae*, namentlich der Schenkelring. L. ♂ 1,1—1,8 mm, ♀ 1,5—2,2 mm.

Einmieter in Galle von *Rhodites spinosissimae* Giraud, die ich von Rosa spinosissima L. bei Wijk aan Zee (N.H.) gesammelt habe. Imago im Juni des 2. Jahres. — Ich habe die Gallen Anfang August gesammelt. Es ist daher möglich, dass die Larven nicht ausgewachsen waren. — Auch in Südl limburg habe ich *R. spinosissimae* gefunden, aber ohne Einmieter. Es verdient also festgestellt zu werden, ob die Angabe im Werke von Dalla Torre und Kieffer, *P. caninae* sei Einmieter bei *R. spinosissimae*, nicht auf Verwechslung beruht.

2. *P. rosarum* spec. nov.

Bei starkem Licht schmutzig fahlbraun, dorsal dunkler, Kopf braunschwarz, Fühler schmutzig gelb, 2. und 3. Glied und Endglieder hellgelb, Flügelschuppe und Beine ganz hellgelb, Geäder blassbräunlich. Bei gewöhnlichem Licht scheint Mittel- und Hinterleib kastanienbraun, Fühler schmutzig braun.

Gesicht mit Mittelkiel. Mesonotum fein lederartig gerunzelt, unpunktiert. Parapsidenfurchen wie bei *P. caninae* den Vorderrand des Mesonotums nicht erreichend. Schildchen durch feine, unregelmässig laufende Kiele gefeldert. Mesopleure vorn und unten zart längsgestreift, oben hinten glatt. L. ♂ 1,3 mm, ♀ 1,5 mm.

Einmieter in Galle von *Rhodites rosarum* Giraud. Imago im Juni des 2. Jahres. — Slagharen (O.). Beschrieben nach einem ♂ und einem ♀; letzterem fehlen die Fühlerendglieder.

Gattung SYNERGUS Hartig.

1. *S. punctatus* spec. nov.

Schwarz.

Mandibeln gelb mit brauner Spitze. Stirn lederartig gerunzelt. Stirnleisten die Scheitelaugen kaum erreichend; beim ♀ haben sie mehr die Gestalt feiner, paralleler Runzeln. Scheitel und Hinterhaupt mit dünnen Querrunzeln. — Fühler des ♂ rötlich braun, Grundglied schwarzbraun, 2. Glied braunrot, 3. rotgelb. — 2. Glied kaum länger als dick, 3. doppelt so lang als 4. — Fühler des ♀ schwarzbraun, Grundglied schwarz. 2. Glied wenig länger als dick, 3. Glied wenig länger als 4.

Mesonotum mit sehr deutlichen Querrunzeln, teilweise mit Kielchen. Geäder braun, Radialzelle deutlich mehr als doppelt so lang wie breit. Beine des ♂: Vorderbein schmutzig hellgelb, Grund des Schenkels etwas dunkler. Mittelbein lehmgelb, Knie schmutzig hellgelb, verdickter Teil des Schenkels gebräunt, Hüfte braun. Hinterbein braun in der Reihenfolge,